

Ekonomik ve Politik Yönden Kuşatılmamak İçin Devletçilik Zorunluluğumuzdur

İçeriği Yazan: [Emrah ÖZDEMİR](#) [1] Zaman: Çar, 07/05/2008 - 06:00

"Bizim güttüğümüz "devletçilik" bireysel çalışma ve etkinliği esas tutmakla beraber, mümkün olduğu kadar az zaman içinde ulusu refaha, ülkeyi bayındırlığa erdirmek için, ulusun genel ve yüksek yararlarının gerektirdiği işlerde özellikle ekonomik alanlarda, devleti fiilen ilgilendirmektedir."
(Kemal ATATÜRK)

Ülkemizde fişleme bolluğundan payını alan olgulardan birisi de, takdir edersiniz ki devletçiliktir. Medyanın ve iktidar gücünün büyük bölümünü elinde bulunduran liberal sınıfı, devletçiliği bir totaliter yapının gereği olarak yorumluyor ve hatta bunu kamuoyuna böyle dikte ediyor. Bizdeki ezbere konuşma hastalığı burada da kendini gösteriyor.

Siyasal yönden devletçilik ve liberalizmi incelediğimizde; devletçiliğe gelen en büyük eleştirilerden birinin yürütmenin, devlet kuruluşlarında, KİT'lerde kadrolaştığı yönündedir. Her gelenin bu kuruluşlara kendi yandaşını sokarak haksız rekabet oluşturmalarıdır. Peki, devletçiliği bırakıp her yeri "babalar gibi" satarken adil bir rekabet mi sunuyoruz?

Atv—Sabah grubu Başbakan'ın damadının şirketine, Türk Telekom Hariri'nin adamlarına (sıradan bir Lübnanlı gibi değerlendirmemekte fayda var) satılırken buna adil demek ne kadar iyi niyet taşır? Küçük işletmelerin (küçük dediğime bakmayın, hepsi milyonlar ediyor) hemen hepsinin birebir hükümete ve cemaate yakınlık duyan kişilere satılması (yoksa peşkeş çekilmesi mi) da ayrıca bir sıkıntı doğurmaktadır.

İncelememizi yaparken Türk Telekom satışı örneği ile devletimizin uğradığı hasarları sizi sıkmadan ele almaya çalışacağım:

Türk Telekom Örneği

Kuruluşun Lübnanlı Oger Telekom ve Telecom Italia'nın ortaklığına satılması üzerine Oger Genel Müdürü'nün Lübnanlı Müstakbel gazetesinde yer alan sözlerine bakalım: *"Türk Telekom bir mücevher, Oger Telecom, Türk Telekom'un uluslararası bir şirkete dönüşmesinde motor güç olacak"* (<http://www.milliyet.com.tr/2005/07/02/son/sondun12.html>) [2])

Bakınız, Türk Telekom kendi sektöründe dünyada 13. sırada idi. Tüm altyapı, kamunun cebinden alınarak hazırlanmıştı. Üstüne üstlük satılan fiyat da, TT'nin gerçek değerine göre düşük bir fiyat... Türk Telekom'un sadece gayrimenkullerinin, emlak değerinin 8 milyar dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Altyapı, cihaz gibi Telekom'un teknolojik olanakları bu değerlendirmenin dışındadır. Ayrıca TT'nin avea'da ortaklığı var ve dünyada bazı telekomünikasyon altyapılarında ve şirketlerinde hisseleri mevcut. Hani, devletçiliğe tekel yarattığı için eleştiriler getiriliyor ya, Türk Telekom rekabet koşulları oluşturulduktan sonra mı satıldı? Türk Telekom hâlâ tekel değil mi? İşin ilginç yanı, Türk Telekom'un kârını da ortaya koyduğumuzda bunun, safdillikten öte bir hayınlık olduğunu görebiliriz. Kamu yararı gözetilseydi, kârı artan bir kurumun ödediği vergisi azalır mıydı? Kimin malı kime satılıyor? Babalar gibi satılıyor da, babalarının malı mı? Türk Telekom'un 2004 kârı 1 milyar 700 milyon dolardı. Peki, yüzde 55'i kaçta satıldı? 3-4 yıllık kârına, tüm altyapı ve emlak hizmetleri devredilerek ve koskoca bir tekel olarak 6,5 milyar dolara... Bir parantez daha açayım, bizimkinin dörtte bir abonesine sahip Pakistan'ın telekomuna yüzde 26'sı 2,6 milyar dolar teklif gelmişti. Bunun adını birazdan birkaç örnek gösterdikten sonra siz koyun.

1- Çalışan sayısı bahane edilen Türk Telekom'un personel sayısının; Alman, Fransız, Yunan, İngiltere, İspanya ve nice ülke telekomlarının çalışan sayısından az olduğu tespit edilmiştir.

2- Anayasa Mahkeme'sinin daha önceki kararlarına göre ulusal öneme sahip bir kurum olduğu belirlenen Telekom'un 20 milyon abonesi var ve bu, 20 milyon kişinin doğrudan özel haklarına girilebileceği anlamına gelir. Eğer, sadece bizde öyle görüldüğünü düşünüyorsanız; yazının sonundaki tabloda dünya örneklerini görebilirsiniz.

Tabloyu inceledikten sonra hâlâ bu özelleştirmenin, iyi niyetli liberal bir atılım olduğunu düşünebilir misiniz? Biz Finlandiya'dan, Norveç'ten, Japonya'dan, Hollanda'dan, Almanya'dan daha mı liberaliz? Fransa kamu monopollerini özelleştirmez. Kendileri yüzde 50'den azını satarken veya blok satıştan uzak dururken, bizdeki ne anlama geliyor? Yoksa bu, küreselleşme adı altında bize Batı'nın "yaptığımı yapma, dediğimi yap" anlayışıyla uyguladığı bir dayatma mıdır?

Telekom'un satışı esnasındaki gazete başlıklarını buraya koysam bir Türk olarak benim onurum kırılır. Ne halaylar, ne cümbüşler... Konuyu sadece Telekom'a indirgememek için burada kesiyorum. Ancak ben iyi niyetten ziyade gaflet, dalalet ve hatta ihanet olduğunu düşünüyorum.

Kadrolaşma konusunda da eklemek istediğim bir şey var. Kaşarsız kadrolaştığını söyleyen AKP, Çalıklara, Albayraklara, Oferlere bir yerleri peşkeş çekerek (kaşarlıyı-kaşarsızı bırakın) tapulu kadrolaşmaktadır.

Bu örnekten sonra Petkim, atv, Telsim, maden yasası gibi birçok örnek sunabiliriz. Ancak şimdi daha makro değerlendirmelerle konuyu bağlamak istiyorum.

Gümrük Birliği'nden başlarsak, bu antlaşmadan sonra Türkiye'nin üzerine düşen görevi büyük ölçüde yerine getirdiğini ancak Katma Protokol'de belirtilen "Karşılıklı ve dengeli yükümlülükleri esas alır" maddesinin Türkiye ayağının hiç uygulanmadığını görüyoruz. İhracatımız patlayacak denilirken, ithalatımızın 'kapitülasyon'lara benzer bir biçimde gerçekleştiğini görüyoruz. Yani kontrolsüz bir biçimde büyük bir artış... Bunları da burada verilerle değerlendirdim ancak bu yazıyı çok uzatır. İşin ilginç yanı sınaî vb. ithalat değil, doğrudan tüketim mallarının ithal edildiği ve AB ülkelerinin stoklarının eritildiğini görüyoruz. Gümrük Birliği neo-liberalizm adı altında bir kapitülasyondur. Bu ne mütekabiliyet esasına, ne de bağımsızlığa uyar!

Daha nice verilerle liberalizm ve küreselleşme adı altında ülkemizin yağmalandığını görüyoruz. Zamanında hükümetin en üstlerinde bulunan Abdülatif Şener bile bu konuda uyarmıştı. Yabancı yatırım için her devlet önlem alır. Arjantin'de de bizimki gibi kapitülasyonlar vardı. Yerli ve yabancıların şartları eşitti. Peki, Arjantin 'muasır medeniyet seviyesi'ne mi ulaştı, yoksa yerlere mi geçti? Tıpkı bizim gibi menkul, gayrimenkul, ithalat, tüketimden yani üretken olmayan sektörlerden vergi kazanan Arjantin ne hale gelmişti? Onun için, bu konuda birilerinin ezber söylemleri bozmak gerekiyor. Türkiye, çağdaşlık ve küreselleşme adı altına elleri kelepçeli bir ekonomik yapıya doğru yol alıyor.

'Küreselleşme' denilen sihirli sözcük adına kapısında yatılan yabancı sermayenin aktığı sektörler ve yeni yatırımlarına bakarsak; hiç de yalvardığımızı değmediğini görürüz. Hazine verilerine göre; yabancı sermayenin daha çok üretken olmayan kesimlere aktarıldığını görebiliriz. İmalat sektöründeki payların artışı ise, yeni yatırımlardan değil, ekseriyetle elimizdeki tesislerin satılmasından kaynaklanmaktadır. Sözün özü; yabancı sermaye yeni istihdam alanları ve tesisler açmak şöyle dursun, ya elimizdeki işletmeleri satın almakta ya da yüksek faiz oranından dolayı halkımız üzerinden para kazanmaktadır. Ayrıca AKP hükümetinin ilk zamanlarından beri diğer dönemlere bakarak madencilikte yabancı sermaye payının olağan üstü bir artışı gözlenmektedir. Bu da üzerinde durulması gereken bir konudur.

Hani "Tarih tekerrürden ibarettir" sözüne "ibret alınsa tekerrür mü ederdi" demiş ya Mehmet Akif... Kapitülasyonlardan, 1838 Baltalimanı Antlaşması'ndan, İstiklal Harbi'nden, Sevres'den, kontrolsüz yabancı sermayeden ibret alsaydık, yine bu şekilde mi olurduk? Liberal politikalarla -ama amaç her zaman ulusal- sanayileşme sağlanmaya çalışılan Cumhuriyet'in ilk döneminde bugünkünden çok farklı bir tablo mu vardı? Yine bankacılık, vurgunculuk, hizmet sektöründeydi özel sermaye. Ancak

esas zorunluluğumuz olan bağımsızlık ve çağdaşlaşma için devletçi ekonomik politika izlendi.

Türkiye'ye gelip kasma vurulmuyor. Almanya'da yüzde 2-3 büyüyen özel sigorta sektörü Türkiye'de yüzde 20 büyüyor. Bunları gözden kaçırmamak gerekiyor. Mortgage krizinden sonra ABD'de devlet ekonomiyeye nasıl müdahale etti, görmedik mi? Görülmelidir ki her devlet kendi iktisadiyatını korur.

Burada yüzlerce örnek sürmek, boş bir uğraş olur. Buradan sonra ilkelerimizin konuşması gerekir. İlke uygulayıcıları değiştirelim, Cumhuriyet'imizin, bağımsızlığımızın temellerini değil... Ulusal tasarruflarla oluşturulan bir ekonomimiz vardı ve yıllar boyunca bu sömürgeciliğe teslim olmuş bir yapıya doğru sürüklendi. Hem de kimi zaman Atatürk ismi kullanılarak...

Türkiye bugün tekrar pragmatik bir devletçiliği düşünmelidir. Tamam, bir kısım sanayimiz (stratejik ve monopol olmamak kaydı ile) özelleştirilebilir ancak gelen bu kaynak; kömür yardımlarına, belediye talanlarına, geleceksiz yardımlara harcanmamalıdır. Planlı bir biçimde Türkiye'nin bölgeler arası ve ekonomik sınıflar arası gelir uçurumlarını azaltacak önlemler alınmalıdır. Bunu ne yabancı sermaye yapar, ne de özel girişim... Bunu öncelikli amacı kâr doruklaştırması değil milletin medenî ve beşerî ilerlemesi olan devlet yapabilir. Çünkü devlet kamu yararını en önde tutar. Tabî bu dengelerin sağlanabilmesi için kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına almalı ve dolaylı vergi zulmü indirilmelidir.

Ayrıca geleceğe yönelik olarak, bilişim, teknoloji alt yapılarının oluşturulması gerekiyor. Bunu da ancak yalancı olmayan, 5-10 yılda bir geri dönen bu finansal belalardan bıkan halkın 'tamam' demesiyle gelebilecek bir iktidar yapabilir. Bu altyapı teknik okulların, teknik liselerin, enstitülerin, politekniklerin oluşumu ile yapılabilir. Yani sosyal, ekonomik atılımların yanında eğitimsel devrimlerin de ortaya konması gerekiyor. Sizce bunu kapkaç usulü para getiren yabancı sermaye veya cılız yerli özel girişim karşılayabilir mi? Ayrıca devlet, altyapıları sağlamak ile yerli hammadde ve ürünlerden faydalanarak iç ekonomiyi de canlandırabilir.

Türkiye geleceğini kurabilmek için, dünya ekonomisindeki en ufak bir kıpırtıdan hasarla çıkmaması için üretmeli. Geçmiş deneyimlerin de etkisiyle ezberci değil, açılımcı yönetimler yönetmeli Türkiye'yi. Kısacası ekonomik ve politik yönden kuşatılmamak ve geleceğimizi kurmak için devletçilik bizim zorunluluğumuzdur.

emrah.ozdemir@politikadergisi.com

Yorumlar

- [Ekonomi - Finans](#) [3]

Kaynak URL (19/04/2024 - 09:55 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/ekonomik-ve-politik-yonden-kusatilmamak-icin-devletcilik-zorunlulugumuzdur>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/emrah-ozdemir>

[2] <http://www.milliyet.com.tr/2005/07/02/son/sondun12.html>

[3] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ekonomi-finans>

